Експертний висновок
за результатами опрацювання звернення
родини Кримових та родини Авраменко
щодо порушення прав вихованців
Центру захисту дітей «Наші діти» м. Київ

На адресу Голови Правління Громадської спілки «Українська мережа за права дитини» (далі - Мережа) 01.08.2018 звернулась родина звільнених з Центру захисту дітей «Наші діти» (далі - Центр) працівників Кримових та наразі працюючих опікунів Авраменко з проханням захистити права дітей, що виховуються в Центрі, та власні права.

Керуючись виключно бажанням задоволення найкращих інтересів дітей, детально вивчивши надіслані родинами листи-звернення, аналізуючи інформацію, отриману внаслідок особистого спілкування із начальником відділу усиновлення та сімейних форм виховання служби у справах дітей та сім'ї КМДА В. О. Березіною та керівництвом Центру, а саме: директором Центру Луценко Н. А. та Директором від Засновника І. Черниш, експерти Громадської спілки «Українська мережа за права дитини» (далі - Мережа) в особі Заступника Голови Правління Мережі – Світлани Толстоухової, виконавчого директора Мережі – Світлани Клочко, члена Правління Мережі – Тетяни Басюк прийшли до наступних висновків.

В роботі з дітьми, влаштованими до Центру, та заявниками є низка проблемних та\або невирішених питань, які надають підставу вважати, що з боку керівників закладу є серйозні порушення норм діючого законодавства:

1. Відповідно до ст. 6. Закону України «Про забезпечення організаційно – правових умов соціального захисту дітей – сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» «за умови втрати дитиною батьківського піклування відповідний орган опіки та піклування вживає вичерпних заходів щодо влаштування дитини в сім'ї громадян України - на усиновлення, під опіку або піклування, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.

   До закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, незалежно від форми власності та підпорядкування, дитина може бути влаштована в разі, якщо з певних причин немає можливості влаштувати її на виховання в сім'ю.

   Влаштування дитини до закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, не позбавляє органи опіки та піклування за місцем походження та за місцем перебування дитини від обов'язку продовжувати діяльність щодо реалізації права цієї дитини на сімейне виховання».

   Проте, станом на 20.08.2018 до Центру всього влаштовано 26 дітей, 10 з яких (38,5%) мають відповідно оформлений статус дітей – сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (далі - Статус), **але не перебувають в сімейних формах виховання**; 4 дитини (15,4%) – юридично визначеного **Статусу не мають,** 12 дітей (46,2%), маючи Статус перебувають під опікою, піклуванням громадян, які фактично

проживають і працюють в Центрі. Дані цифри свідчать про те, що орган опіки та піклування Дніпровської районної в м. Києві державної адміністрації і, зокрема, відповідна служба у справах дітей, неналежним чином виконують посадові обов'язки, що вкрай негативно впливає на долю дітей – вихованців Центру.

2. Відповідно до ст. 246. Сімейного Кодексу України (далі - СКУ) «Орган опіки та піклування контролює умови утримання, виховання, навчання дитини, над якою встановлено опіку або піклування». Проте, за 2017 - 2018 роки відповідно до даних, зазначених в листі родини Авраменко, більше 20 співробітників Центру залишили своє місце роботи «за власним бажанням». Крім того, з бесіди із керівництвом Центру стало зрозумілим, що в закладі порушуються норми діючого законодавства України. Лише протягом останніх 6 місяців з Центру звільнились 3 родини опікунів, які внаслідок непродуманої кадрової, юридичної та фінансової політики Центру не змогли належним чином виконувати свої обов'язки з виховання та утримання дітей, 4-та родина – Авраменків – наразі перебуває в стадії судового процесу з адміністрацією Центру, ще 1 працюючий в Центрі опікун відмовився підписувати запропонований Центром договір цивільно-правового характеру (далі – договір ЦПХ).

   Саме внаслідок вимоги адміністрації Центру до опікунів щомісячно підписувати договір ЦПХ про роботу в закладі, який не дає жодної гарантії людям щодо можливості подовження в наступному місяці їх роботи з виховання та утримання підопічних дітей, опікуни та піклувальники пишуть заяви про звільнення їх від даних обов'язків, так як зазначена умова їх принижує, пригнічує і узалежнює від керівництва Центру. Як наслідок, страждають діти, які знов втрачають сімейне середовище, не можуть сформувати прихильність до значущого дорослого і ризик їх успішного влаштування до сімейних форм виховання практично зводиться до нуля.

   Даний висновок підтверджують факти, викладені у листі Авраменків про те, що дедалі частіше діти самовільно покидають стіни Центру та сімейні групи і тривалий час жебракують. Яскравим прикладом викладеним фактам є неповнолітній Роман, який самостійно покидає територію Центру, де він в цей час перебуває і чим займається – нікому не відомо, проте своєчасно дитину в розшук не оголошують, хоча директор Центру безпосередньо несе відповідальність за його життя та здоров'я, а місцева служба у справах дітей зобов'язана вжити вичерпних заходів щодо задоволення його найкращих інтересів.

3. До родини Кримових, яка на момент прийняття на роботу не пройшла навчання в ЦСССДМ, керівництво центру влаштувало двох Статусних дівчат та мало наміри без наказу та будь-яких інших документів влаштувати ще одну дівчину, Ющенко Катерину, яка має девіантну поведінку і вже більше, ніж 2 роки є вихованкою Центру, проте до сімейних форм не влаштована і постійно переміщується з однієї родини

в іншу, що не дає їй змоги соціалізуватися, отримати вірну модель виховання в родинному середовищі.

Наказ про влаштування дитини до родини подружжя Кримових отримало лише після того, як дівчина самовільно вночі з 27 на 28 червня 2018 року покинула територію Центру, при цьому вихователям Кримовим, охоронцю та іншим співробітникам з боку Н. А. Луценко була надана усна заборона подавати заяву в органи поліції щодо зникнення малолітньої дитини.

Як наслідок, дівчина майже протягом місяця була невідомо де, жила невідомо як і так само невідомо, за які кошти харчувалась. Назад до Центру дитина повернулась лише наприкінці липня. Подружжя Кримових з двома дівчатами встановили добрі, довірливі відносини, а з Катериною, в тому числі враховуючи факти, викладені вище, стосунки не склалися, що в подальшому призвело до того, що керівники Центру поставили їм цей факт в докору як невідповідність займаним посадам і безпідставно звільнили за відповідною статтею КЗпП, що є неприпустимим і свідчить про те, що керівництво Центру недбало відноситься до покладених на них повноважень, не здійснює заходи щодо соціального захисту дітей-вихованців, приховує факти самовільного залишення дітьми території закладу.

Директор Центру не обізнана з вимогами п. 40 Постанови КМУ №866, де чітко зазначено, що особа, яка виявила бажання взяти на виховання в сім'ю дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, подає службі у справах дітей за місцем свого проживання, зокрема, довідку про проходження курсу навчання з виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Дану родину Центр направив на навчання лише в липні, а потім, після звільнення, подали документи щодо необхідності термінового припинення такого навчання в м. Київ.

Крім того, родину звільнено без своєчасного надання будь-яких юридичних документів, наказів про звільнення, без ознайомлення з протоколами засідання педагогічної ради Центру тощо. Підставою для розірвання стосунків з родиною стало усно проголошене рішення Директора Центру Н. А. Луценко щодо їх, на її погляд, невідповідності. Родина намагалась витребувати від керівництва юридичні документи, які є підставою для розірвання стосунків з Центром, проте жодного документу на день звільнення не отримали. Більше того, адміністрацію Центру психологічний стан дітей, які майже щомісяця змушені перебувати в нових відносинах із працюючими дорослими і тривалий час перебувають поза межами сімейного оточення у стані психологічного дискомфорту, не турбує.

4. Викликає занепокоєння факт утримання дітей, що не мають визначеного юридичного статусу, за рахунок дорослих, що працюють у центрі, що є порушенням норм діючого законодавства України. Батьки, що працювали в Центрі, 20.03.2018 року змушені були звернутись з цього

приводу до Київської міської прокуратури №4 із заявою про порушення, які мають місце в Центрі. Прокуратура, відповідно до інформації, викладеній у зверненні Авраменків, передала даний лист на розгляд місцевої служби у правах дітей, проте реакції від державних службовців, як зазначено у зверненні, дотепер нема.

5. Відповідно до фактів, викладених в листі родини Авраменко, наразі в Центрі діє «Положення про конфіденційність». Вважаємо за потрібне зазначити, що місцева служба у справах дітей зобов'язана погодити із керівництвом Центру даний документ на предмет того, що він не має містити дискримінаційних вимог, зокрема, щодо приховування з боку працюючих дорослих фактів порушення прав дітей, що проживають на території Центру.
6. Начальнику Дніпровської районної у м. Києві служби у справах дітей, на переконання експертів Мережі, необхідно провести перевірку Центру на предмет наявності у дітей оформлених відповідно до вимог законодавства особових справ і їх наповнення, приділивши окрему увагу наявності законних підстав щодо вибуття дітей із закладу. В листі родини Авраменко зазначаються факти щодо неконтрольованого процесу вибуття дітей, зокрема, з гуртожитку Центру. Кожний факт зарахування та вибуття дитини повинен бути підкріплений пакетом відповідних документів і відповідати вимогам законодавства.
7. Начальнику Дніпровської районної у м. Києві служби у справах дітей, на переконання експертів Мережі, необхідно здійснити перевірку наявності оригіналів документів щодо пожежної безпеки в Центрі та терміну їх придатності, так як в листі-зверненні Авраменко зазначаються факти халатного ставлення до цієї норми законодавства з боку керівництва Центру. Крім того, на момент відвідування Центру експерти Мережі на власні очі бачили з одного боку – проблему з електропостачанням, а з іншого, в якості її вирішення - низку електроподовжувачів по підлогах закладу, що є грубим порушенням норм пожежної безпеки і загрожує життю та здоров'ю дітей, батьків та співробітників закладу.
8. Начальнику Дніпровської районної у м. Києві служби у справах дітей, на переконання експертів Мережі, необхідно здійснити перевірку відповідності трудових відносин працівників Центру із вимогами ст. 265 КЗпП України та ч. 5 ст. 50 Закону України «Про зайнятість населення», де роботодавцям заборонено застосовувати працю громадян без належного оформлення трудових відносин, учиняти дії, спрямовані на приховування трудових відносин.
9. Відповідно до ст. 171 Сімейного Кодексу України «дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї», проте (як свідчать факти, викладені у зверненнях, та підтверджує особиста бесіда з керівництвом Центру) незалежно від терміну проживання дітей у сім'ях, не враховуючи їх особисту думку, керівництво Центру своїм головним пріоритетом вважає тримання в покорі опікунів та працівників Центру і легко, безпідставно і часто в терміновому порядку здійснює переміщення дітей з однієї родини до

іншої або взагалі до реабілітаційних груп, що фактично є відновленням інтернатної форми виховання.

10. Відповідно до п.12. Постанови КМУ від 29 грудня 2009 року №1421 «Про затвердження Типового положення про центр захисту дітей "Наші діти" «Центр забезпечує проживання сімейних груп, опікунів, прийомних батьків, батьків-вихователів і дітей в атмосфері, в якій діти відчувають захищеність, належність до родини, мають змогу наочно спостерігати діючу модель сім'ї для набуття навичок створення в майбутньому власної сім'ї», проте наразі в Центрі дана норма повністю проігнорована.

Враховуючи, що представники Громадської спілки «Українська мережа за права дитини» не мали можливості ознайомитись із документами Центру, щоб підтвердити або спростувати інформацію, викладену у листах родин Авраменко та Кримових, вважаємо за необхідне надіслати даний експертний висновок сім'ям - заявникам, відповідальним особам, а саме: Начальнику служби у справах дітей та сім'ї КМДА, Начальнику служби у справах дітей Дніпровської районної у м. Києві адміністрації, Директору ГО «Німецько-Польсько-Українське товариство в Україні», Директору Центру захисту дітей «Наші діти», членам Наглядової ради Центру з метою детального вивчення ситуації, приведення робочого процесу в закладі у сувору відповідність до норм чинного законодавства та здійснення невідкладних заходів щодо захисту прав та законних інтересів дітей, які проживають\перебувають на території Центру.

Принагідно наголошуємо, що дії директора ГО «Німецько-Польсько-Українське товариство в Україні», директора Центру захисту дітей «Наші діти» та наслідки, які виникли, суперечать вимогам Статуту Громадської спілки «Українська мережа за права дитини», членом якої є ГО «Німецько-Польсько-Українське товариство в Україні».

Заст. Голови Правління УМПД С. Толстоухова

Виконавчий директор УМПД С. Клочко

Член Правління УМПД Т. Басюк